

Mogućnosti odgojitelja profesionalca u kontekstu obrta za čuvanje djece

Hegedić, Korina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:437000>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Korina Hegedić

**MOGUĆNOSTI ODGOJITELJA PROFESIONALCA U KONTEKSTU
OBRTA ZA ČUVANJE DJECE**

Završni rad

Zagreb, rujan, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKUTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Korina Hegedić

**MOGUĆNOSTI ODGOJITELJA PROFESIONALCA U KONTEKSTU
OBRTA ZA ČUVANJE DJECE**

Završni rad

Mentor rada: doc. dr. sc. Monika Pažur

Zagreb, rujan, 2023.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PROFESIJA I TKO JE ODGOJITELJ PROFESIONALAC?	2
2.1. <i>Što je odgojiteljska profesija?</i>	2
2.2. <i>Odgojitelj profesionalac i njegov identitet</i>	3
2.3. <i>Profesionalni razvoj odgojitelja</i>	4
3. STANDARDI U ODGOJITELJSKOJ PROFESIJI	7
3.1. <i>Interakcije</i>	7
3.2. <i>Obitelj i zajednica</i>	8
3.3. <i>Inkluzija, različitosti i demokratske vrijednosti</i>	9
3.4. <i>Praćenje, procjenjivanje i planiranje</i>	10
3.5. <i>Strategije poučavanja</i>	11
3.6. <i>Okruženje za učenje</i>	13
3.7. <i>Profesionalni razvoj</i>	14
4. PRIPREMA ODGOJITELJA ZA POSAO U EUROPI I HRVATSKOJ	15
5. ALTERNATIVNI OBLICI ČUVANJA DJECE	18
6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	22
6.1. <i>Istraživački problem</i>	22
6.2. <i>Ciljevi i zadaci istraživanja</i>	22
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	25
8. DISKUSIJA I ZAKLJUČCI	29
9. LITERATURA	33

SAŽETAK

Djetinjstvo je ključno razdoblje u kojem se temelji budući životni put svakog pojedinca. U tom razdoblju, vrtići i čuvališta zauzimaju izuzetno važno mjesto kao okruženja u kojima se oblikuje dječji karakter, kompetencije i potencijali. Njihova uloga seže daleko izvan puke brige o djeci; oni su pravo obličje početnog obrazovanja i društvenog učenja.

Ovaj završni rad istražuje ključne mogućnosti koje odgojitelji profesionalci imaju u kontekstu obrta za čuvanje djece i u vrtićima. S naglaskom na razvoj dječjih kompetencija i dobrobiti, istraživanje se temelji na analizi uloge odgojitelja kako u privatnim i organiziranim dječjim ustanovama, tako i u vrtićima. Metodologija uključuje analizu literature, ankete s iskusnim odgojiteljima te studije slučaja. U radu se istražuju ključni aspekti profesionalne obuke, komunikacije s roditeljima, prilagodbe nastavnog plana i programa te kreativne metode poticanja dječjeg razvoja. Rezultati ukazuju na važnost kontinuirane edukacije odgojitelja, stvaranja poticajnog okruženja te suradnje s roditeljima u cilju postizanja optimalnih rezultata u dječjem razvoju.

Ovo istraživanje doprinosi boljem razumijevanju uloge odgojitelja u obrtu za čuvanje djece te ističe ključne faktore koji doprinose uspješnom vođenju takvog posla. Implikacije rada ukazuju na potrebu za kontinuiranim profesionalnim usavršavanjem, podrškom od strane nadležnih institucija te promicanjem važnosti ranog dječjeg odgoja i obrazovanja.

Ključne riječi: odgojitelj, obrt za čuvanje djece, profesionalni razvoj, dječji razvoj, odgoj i obrazovanje

SUMMARY

Childhood is a crucial period during which the foundation for an individual's future life is laid. In this phase, preschools and daycare centers hold an exceptionally important role as environments where children's character, competencies, and potentials are shaped. Their significance extends far beyond mere childcare; they embody the true essence of early education and social learning.

This final paper explores the key possibilities that professional educators have in the context of childcare businesses and preschools. With an emphasis on fostering children's competencies and well-being, the research is grounded in an analysis of educators' roles both in private and organized childcare institutions, as well as in preschools. The methodology encompasses literature analysis, surveys conducted with experienced educators, and case studies. The paper investigates essential aspects of professional training, parent communication, adaptation of curricula, and creative methods of stimulating child development. The results underscore the importance of continuous educator training, the creation of conducive environments, and collaboration with parents to achieve optimal outcomes in child development.

This research contributes to a better understanding of the educator's role in childcare businesses and highlights key factors that contribute to successful management of such roles. The implications of the study emphasize the necessity for ongoing professional development, support from relevant institutions, and the promotion of the significance of early childhood education.

Keywords: educator, childcare business, professional development, child development, upbringing and education

1. UVOD

Odgojiteljska profesija obuhvaća sve stručnjake koji se bave odgojem i obrazovanjem djece u ranom djetinjstvu. To uključuje odgojitelje u vrtićima, stručnjake u dječjim jaslicama, te osobe koje rade u obiteljskim vrtićima ili privatnim ustanovama za čuvanje djece. Njihova uloga je pružiti podršku, brigu i stimulativno okruženje kako bi se osiguralo optimalno fizičko, emocionalno, socijalno i intelektualno razvijanje djece (Pianta, Walsh, 1996)

Nastanak odgojiteljske profesije može se pratiti kroz povijest. Sve do 18. i 19. stoljeća, briga o djeci uglavnom se odvijala unutar obitelji ili manjih zajednica te nije postojala organizirana profesionalna skrb. No, s rastom gradova, industrijalizacijom i promjenom društvenih običaja, sve veći broj roditelja počeo je raditi izvan doma, što je dovelo do potrebe za organiziranim skrbničkim strukturama za djecu. Prvi vrtići počeli su se osnivati u 19. stoljeću kao odgovor na potrebu za čuvanjem djece dok su roditelji bili na poslu. Ovi rani oblici dječjih ustanova, kao i teorije o dječjem odgoju i razvoju koje su se razvijale u to vrijeme, postavili su temelje za razvoj odgojiteljske profesije. Nadalje, s razvojem pedagogije i psihologije u 20. stoljeću, sve više se pridavalo pažnje ranom djetinjstvu i potrebama djece u tom razdoblju. To je dovelo do profesionalizacije odgojiteljske djelatnosti, definiranja standarda i obrazovnih zahtjeva za odgojitelje, kao i osnivanja stručnih udruga koje promiču unaprjeđenje rada s djecom u ranom djetinjstvu (Bogunović, Cvitić, 2014)

2. PROFESIJA I TKO JE ODGOJITELJ PROFESIONALAC?

2.1. Što je odgojiteljska profesija?

Domović (2011) definira profesiju kao zanimanje koje nastoji samo sebe regulirati putem razvoja konsenzusa među članovima o potrebnim znanjima, te kroz sustav licenciranja koji osigurava primjenu tih znanja i poštivanje etičkog kodeksa. Osim toga, Hrvatska enciklopedija (2021) navodi da zanimanje postaje profesijom kada se razvije i sistematizira skup teorijskih znanja i tehnika za pružanje određene stručne usluge. Profesije također imaju institucionalnu osnovu kroz visokoškolske obrazovne institucije koje sustavno razvijaju i prenose znanje. Profesionalna udruženja osnivaju se kako bi regulirala djelovanje profesije putem etičkih kodeksa. „Profesija podrazumijeva trajno bavljenje zanimanjem, samostalnost, autoritet, uslužnu orijentiranost, težnju za savršenstvom i profesionalnim udruživanjem“ (Pedagoška enciklopedija, 1989, str. 256).

Profesija odgojitelja obuhvaća niz strukturnih elemenata koji su ključni za obavljanje ove važne uloge u odgoju i obrazovanju djece. U skladu s istraživanjima autora Mendeš (2018), možemo identificirati četiri glavna elementa koji karakteriziraju odgojiteljsku profesiju.

Prvi element odnosi se na stupanj razvijenosti osnovnih teorija i tehnika koje su temelj za profesionalno djelovanje odgojitelja. Odgojitelji moraju posjedovati znanje, vještine i pedagoške kompetencije potrebne za obavljanje djelatnosti ranog i predškolskog odgoja. To uključuje razumijevanje teorija razvoja djeteta, pedagoških pristupa, metoda i tehnika koje se primjenjuju u radu s djecom. Ova temeljna teorijska podloga omogućuje odgojiteljima da pravilno pristupaju i podržavaju dječji razvoj na individualnoj i grupnoj razini.

Drugi element je obrazovanje i razumijevanje profesionalnog jezika. Za obavljanje odgojiteljske profesije, odgojitelji moraju proći kroz odgovarajuće obrazovanje, poput odgojiteljskog učilišta, te steći stručnu kvalifikaciju. Tijekom obrazovanja, odgojitelji stječu specifično znanje i razumijevanje profesionalnog jezika koji se koristi u području odgoja i obrazovanja. To im omogućuje komunikaciju s drugim stručnjacima, roditeljima i djetetom na način koji pridonosi kvaliteti odgojnog procesa i podršci djetetu.

Treći element je uloga odgojitelja kao predstavnika profesije. Odgojitelji su ključne osobe koje predstavljaju odgojiteljsku profesiju i obavljaju aktivnosti u skladu s profesionalnim standardima i etičkim načelima. Oni su odgovorni za skrb, obrazovanje i razvoj djece u ranom

i predškolskom razdoblju. Odgojitelji su izvor podrške i vodstva za djecu, osiguravajući sigurno i stimulativno okruženje, potičući socijalni razvoj, kognitivne vještine, kreativnost i samostalnost. Njihova uloga je vitalna za razvoj djece i izgradnju temelja za budući uspjeh.

Posljednji element odnosi se na stupanj organiziranosti profesije odgojitelja. Organiziranost profesije obuhvaća strukturu, organizacije i profesionalna udruženja koja podržavaju i promiču stručnost i razvoj odgojitelja. To može uključivati stručne udruge, obrazovne institucije, sustave licenciranja i kontinuirano stručno usavršavanje. Ova podrška omogućuje odgojiteljima da se nadograđuju na svoje znanje, prate suvremene trendove u području odgoja i obrazovanja te prilagođavaju svoj pristup kako bi odgovorili na promjenjive potrebe djece i društva.

Također, jedno od neizostavnih obilježja odgojiteljske profesije, kako navodi Domović (2011), je ekspertnost koja je temelj za autonomiju. Ta ekspertnost se razvija tijekom cijelog života pojedinca kroz stalno usavršavanje i profesionalni razvoj. Ove definicije ukazuju na važne elemente koje karakteriziraju profesiju, uključujući samoregulaciju, razvoj znanja, sustavno obrazovanje, regulaciju kroz profesionalna udruženja te ekspertnost i odgovornost članova profesije za njen razvoj i status u društvu.

Prema Erautovim zaključcima, odgojiteljska profesija ima dugu povijest profesionalizacije koja se bitno razlikuje od razvoja paradigmatskih profesija. Za razliku od tih profesija, učiteljska profesija se suočava s izazovima u definiranju specifične i jedinstvene baze znanja te je podložnija vanjskoj političkoj kontroli, što rezultira manjom samoregulacijom unutar profesije. To dalje dovodi do sporova oko razine autonomije koju učitelji i odgojitelji imaju u svom radu (Eraut, 1994).

2.2. Odgojitelj profesionalac i njegov identitet

Za razumijevanje značenja odgojiteljske profesije ključno je shvatiti pojam profesionalnog identiteta i na koji način se on formira (Domović, 2011). Profesionalni identitet odgojitelja obuhvaća sliku koju odgojitelji imaju o sebi i svojoj profesiji te uključuje njihove ciljeve, stil rada, odgovornost, učinkovitost, zadovoljstvo i planiranje razvoja karijere (Kosnik i Beck, 2009; citirano prema Domović, 2011).

Važno je naglasiti da profesionalni identitet nije statičan, već se mijenja i razvija, a snažno je oblikovan radom s drugim ljudima. Vanjski čimbenici kao što su kontekst i odnosi s

kolegama, kao i unutarnji čimbenici poput emocija, utječu na formiranje identiteta odgojitelja (Domović, 2011).

Rogers i Scott (2008) navode nekoliko temeljnih obilježja profesionalnog identiteta. Prvo, identitet se razvija i oblikuje unutar određenog konteksta te je pod utjecajem kulturnih, političkih, povijesnih i socijalnih promjena. Drugo, identitet se formira putem odnosa s drugim ljudima i uključuje emocionalne aspekte. Treće, identitet je promjenjiv, nestabilan i može imati višestruke dimenzije. Naposljetku, identitet se gradi i nadograđuje tijekom vremena.

Profesionalni identitet odgojitelja također ovisi o uvjetima u kojima rade te je povezan s njihovim prošlim i sadašnjim obrazovanjem. Domović (citirano prema Beijaard, Meijer i Verloop, 2004; 2011) ističe važnost identiteta iz perspektive cjeloživotnog učenja. To znači da je profesionalni identitet proces tumačenja i da se profesionalni razvoj nikada ne zaustavlja. On zahtijeva ne samo osobnu svijest, već i konkretne akcije. Odgojitelji se očekuje da primjenjuju stečena znanja i vještine na profesionalan način. Da bi to postigli, potrebna je sposobnost refleksije i samorefleksije, jer to omogućuje odgojiteljima da stvaraju sliku o sebi i planiraju vlastiti razvoj.

Slično tomu, Korthagen (2004) smatra kako profesionalni identitet odgojitelja nije samo svjesni skup znanja i vještina, već dublje strukture koje su oblikovane na temelju unutarnjih procesa i iskustava. Nesvjesne potrebe, poput potrebe za podrškom, razumijevanjem ili uspjehom, igraju važnu ulogu u oblikovanju profesionalnog identiteta odgojitelja. Također, osjećaji, vrijednosti, modeli uloga te prethodna iskustva i ponašanja doprinose stvaranju jedinstvenog profesionalnog identiteta.

2.3. Profesionalni razvoj odgojitelja

Jedno od načela Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014) naglašava otvorenost profesionalaca-praktičara za kontinuirano učenje kao ključan preduvjet za unaprjeđivanje odgojno-obrazovne prakse. Kvaliteta rada ustanova ranog i predškolskog odgoja ovisi o kvaliteti kurikulumu i odgojno-obrazovnom procesu. Temeljno pretpostavka za unaprjeđivanje tih područja je kvalitetno i svrhovito inicijalno obrazovanje na fakultetima te kontinuirano profesionalno usavršavanje svih stručnjaka, posebice odgojitelja. Znanje, koje rezultira promjenama u uvjerenjima i djelovanju, ključno je za cjeloživotno učenje. Iako postoje razni organizacijski oblici profesionalnog usavršavanja, jednokratni i instruktivni

oblici koji se bave samo pojedinim temama ne mogu donijeti ozbiljne promjene u radu (Slunjski, 2014). Kontinuirano profesionalno usavršavanje odgojitelja pruža mogućnost produbljivanja znanja, razvoja novih vještina i prilagođavanja suvremenim saznanjima i praksama.

Kroz isprobavanje novih pristupa i metoda, odgajatelj stvara znanje u konkretnim uvjetima odgojno-obrazovne ustanove. On nije samo primatelj znanja, već aktivno sudjeluje u procesu stvaranja novih spoznaja. Kroz svoje iskustvo, refleksiju i suradnju s kolegama, odgajatelj doprinosi stvaranju novih ideja i praksi koje unaprjeđuju odgojno-obrazovni rad (Vujičić, 2010). Upravo otvorenost odgojitelja za kontinuirano učenje osigurava stalno poboljšanje njihove profesionalne prakse, refleksiju o vlastitom radu te otvorenost za nove ideje i inovacije. To stvara prostor za stalni razvoj odgojitelja kao stručnjaka, ali i za unaprjeđivanje kvalitete rada ustanova ranog i predškolskog odgoja. Posebno vrijednim se smatraju oblici profesionalnog usavršavanja koji imaju ne samo informativnu, već i transformacijsku moć (Hawley, 2002). Drugim riječima, izuzetno je važno da se profesionalno usavršavanje organizira na način da stručnjaci imaju priliku aktivno sudjelovati u raspravama s kolegama i stručnjacima te argumentirajući vlastite implicitne stavove nadograđivati, prilagođavati, mijenjati i redefinirati ih. "*Učinkovit profesionalni razvoj odgojitelja trebao bi se događati u stvarnom kontekstu njihovog pedagoškog rada, u odgojno-obrazovnoj ustanovi u kojoj svakodnevno djeluju*" (Slunjski, 2014).

Prema Stojnović i Hitrec (2014) ovakav pristup profesionalnom usavršavanju odgojitelja pruža im mogućnost da svoje iskustvo, znanje i vještine primijene i analiziraju u stvarnom okruženju rada. Rasprave i dijalog s kolegama i stručnjacima potiču refleksiju, kritičko razmišljanje te otvaraju prostor za razmjenu ideja i iskustava. U svrhu unaprjeđenja različitih područja kurikuluma i prakse, odgojitelji ostvaruju suradnju s drugim stručnjacima putem timskih sastanaka i drugih stručnih skupova koji se održavaju na razini vrtića (Tankersley i sur., 2012). Kroz ovakve interaktivne procese, odgojitelji imaju priliku aktivno sudjelovati u konstrukciji i oblikovanju vlastitih stavova i praksi. Ova integracija teorije i prakse omogućuje kontinuiran razvoj profesionalnosti odgojitelja te pomaže u unaprjeđivanju kvalitete odgojno-obrazovnog procesa u samoj ustanovi. Suradničko učenje u zajednici odgojitelja, kao oblik informalnog profesionalnog obrazovanja, smatra se izuzetno vrijednim modelom. Jačanje refleksivnih kapaciteta odgojitelja omogućava im da budu otvoreni za nove ideje, inovacije i promjene u pedagoškoj praksi. Prema navodima Slunjski (2008) cilj učinkovitog profesionalnog razvoja odgojitelja i stručnih suradnika je poticanje razvoja njihovih

istraživačkih i refleksivnih sposobnosti. To također podržava stvaranje pozitivnog okruženja za učenje te poboljšava kvalitetu rada i rezultate odgojno-obrazovnog procesa. Svi članovi organizacije snose odgovornost za takav smjer razvoja. Odgojitelji, svjesni potrebe cjeloživotnog učenja, prepoznaju važnost osobnog rasta kao profesionalaca te prate suvremenu literaturu u području odgoja i obrazovanja. Oni su svjesni potrebe izgradnje refleksivnih kapaciteta koji su ključni za njihov profesionalni razvoj. Međutim, ostvarenje ovakvog modela razvoja ovisi o nizu drugih čimbenika. Prije svega, potrebno je stvoriti uvjete koji podržavaju refleksivni model kolegijalne suradnje. To uključuje izgradnju sigurne i podržavajuće kulture ustanove koja pruža podršku svim sudionicima procesa. Također, razvijanje komunikacijskih vještina, posebno aktivnog slušanja, igra važnu ulogu u uspostavljanju prihvatljivih modela profesionalne komunikacije. Kroz suradničko učenje u zajednici odgojitelja, oni imaju priliku dijeliti svoja iskustva, promišljati o praksi, razmjenjivati ideje te poticati jedni druge na kontinuirani rast i razvoj. Ovaj model potiče refleksiju, samoprocjenu i kritičko razmišljanje, što dovodi do poboljšanja kvalitete rada i prakse odgojitelja te cjelokupne ustanove. Važno je naglasiti da podrška i angažman svih uključenih članova organizacije ključno utječu na uspješnost implementacije refleksivnog modela suradnje i razvoja (Seme Stojnović i Hitrec, 2014)

3. STANDARDI U ODGOJITELJSKOJ PROFESIJI

Standardi kvalitete su skup smjernica, pravila i specifikacija koje definiraju minimalne zahtjeve i očekivanja za proizvode, usluge, procese ili sustave kako bi se osigurala konzistentna i visoka kvaliteta. Prema Tankersley i sur. (2012), ISSA (International Step by Step Association) definira kvalitetnu pedagošku praksu u sedam područja odgajateljeva rada:

3.1. Interakcije

Interakcije između odraslih i djece, kao i među djecom međusobno, predstavljaju nezamjenjiv temelj za sveukupni razvoj djece, obuhvaćajući tjelesni, socijalni, emocionalni i kognitivni aspekt. Socijalni razvoj djeteta započinje već u ranom djetinjstvu, a interakcije s vršnjacima i odraslima igraju ključnu ulogu u ovom procesu. Kroz igru i dijalog s vršnjacima, djeca uče kako komunicirati, surađivati, dijeliti i rješavati konflikte. Prema istraživanjima Dodgea (1983), ove interakcije pomažu djeci razviti socijalne vještine poput empatije, razumijevanja tuđih osjećaja i sposobnosti postavljanja granica u međuljudskim odnosima.

Emocionalni razvoj također je tijesno povezan s interakcijama u predškolskom razdoblju. Pozitivne interakcije s odraslima pružaju djetetu osjećaj sigurnosti i povjerenja, što je ključno za razvoj emocionalne inteligencije. Kroz ove interakcije, djeca uče kako izražavati svoje osjećaje i kako upravljati svojim emocionalnim reakcijama. Studija Denhama (1998) ukazuje na važnost podrške i osjećaja pripadnosti koje djeca stječu kroz interakcije s odraslima za razvoj emocionalne stabilnosti.

Kada je riječ o kognitivnom razvoju, interakcije s odraslima potiču znatiželju i istraživanje svijeta oko sebe. Djeca postavljaju pitanja i uče o svijetu putem razgovora s odraslima. Ove interakcije stimuliraju razvoj jezičnih vještina i bogate rječnik djece, te ih potiču na razmišljanje i zaključivanje. Prema Vygotskyjevoj teoriji (1978), interakcija s odraslima pruža potporu i pomoć u učenju novih pojmova i vještina, što je od ključne važnosti za kognitivni razvoj.

Odgajatelj u svakom pogledu mora biti kreativan, a cilj kreativnog odgajatelja je razviti kod djece sposobnosti i vještine koje će im omogućiti da postanu aktivni sudionici u svojoj okolini te da doprinose njezinoj promjeni. Prema navodima autora Marka Stevanovića (2003) kreativni odgajatelj potiče dječju kreativnost, inovativnost i razmišljanje izvan ustaljenih okvira. Također ističe kako njegov fokus nije samo na prenošenju znanja i reprodukciji naučenog, već na

poticanju kritičkog razmišljanja, samostalnosti i sposobnosti donošenja odluka. Kroz različite aktivnosti i izazove, odgojitelj potiče djecu da razvijaju svoje ideje, rješavaju probleme, istražuju i stvaraju nove koncepte. Na taj način, djeca postaju aktivni agenti svojeg učenja i aktivno sudjeluju u oblikovanju svoje okoline, bilo to u vrtiću, školi ili širem društvu. Cilj kreativnog odgojitelja je stvoriti generaciju mladih ljudi koji su spremni i sposobni aktivno mijenjati svoju okolinu na pozitivan i konstruktivan način.

3.2. Obitelj i zajednica

Snžno partnerstvo između odgajatelja, obitelji i drugih članova zajednice ima iznimnu važnost za sveobuhvatni razvoj i učenje djece. Uvažavanje ključne uloge obitelji kao prvog okruženja za odgoj, obrazovanje i socijalizaciju djeteta, odgajateljica ima zadatak povezati vrtić, obitelj i zajednicu te promicati kontinuiranu i dvosmjernu komunikaciju među njima. Obitelj je prva i najznačajnija sredina u kojoj dijete stječe osnovne interakcije, vrijednosti i obrasce ponašanja. Prema Bowlbyju (1969), obiteljska podrška i ljubav ključni su za emocionalni razvoj djeteta, pružajući mu osjećaj sigurnosti i povjerenja. Istovremeno, zajednica pruža podršku i resurse koji obogaćuju obrazovno iskustvo djeteta izvan obiteljskog okruženja. Roditelji koji aktivno sudjeluju u dječjem obrazovanju potiču njihov interes za učenje i pružaju potrebnu podršku u kućnom okruženju (Fan i Chen, 2001). Prema njihovom istraživanju, roditeljska podrška povezana je s akademskim uspjehom djece i razvojem kreativnosti. Obiteljska interakcija također igra ključnu ulogu u razvoju jezičnih vještina i kognitivnih kapaciteta djeteta (Harkness i Super, 1996).

S druge strane, zajednica pruža prošireno okruženje za djetetov razvoj. Sudjelovanje djeteta u različitim kulturnim, sportskim i umjetničkim aktivnostima u zajednici potiče socijalni i emocionalni razvoj te razvija interese (Vandell et al., 2003). Kroz takve aktivnosti, djeca uče suradnji s drugima, razvijaju socijalne vještine i stječu nove perspektive. Interakcija s različitim članovima zajednice omogućuje djetetu da razvije razumijevanje društvenih normi i kultura. Suradnja između obitelji i zajednice ključna je za osiguravanje dosljednosti u obrazovnom iskustvu djeteta. Komunikacija između roditelja i predškolskih ustanova omogućuje dijeljenje informacija o napretku djeteta te identifikaciju potreba i interesa kako bi se pružila najbolja podrška (Eccles i Harold, 1996). Ovakav dijalog osigurava usklađenost između obitelji i predškolskih ustanova, čime se pruža holistički pristup podršci djetetovom rastu i razvoju.

Neprekidna podrška odgajatelja obiteljima i zajednici stvara snažnu i održivu mrežu podrške koja potiče optimalan razvoj djeteta. Kroz ovo partnerstvo, odgajateljica prepoznaje vrijednost i značaj uloge svakog dionika - obitelji, odgajatelja i zajednice - te gradi mostove suradnje, razumijevanja i zajedničkog angažmana u korist dječjeg rasta, razvoja i budućnosti.

3.3. Inkluzija, različitosti i demokratske vrijednosti

Promoviranje prava svakog djeteta i obitelji da budu aktivno uključeni, poštovani i cijenjeni te da ostvare svoje pune potencijale predstavlja bitan element kvalitetne pedagogije. Posebna pažnja posvećuje se promicanju prava pripadnika ranjivih skupina. Ključno je da svakodnevna praksa odražava vrijednosti utemeljene u UN Konvenciji o pravima djeteta i drugim međunarodnim i nacionalnim dokumentima.

Uključivanje inkluzivnih praksi u predškolskom razdoblju stvara poticajno okruženje u kojem se cijene i podržavaju svi dječji talenti i potencijali. Prema istraživanju koje su proveli Santos i Susana (2018), inkluzivno predškolsko obrazovanje ima ključnu ulogu u poticanju dječjeg razvoja, posebno kod djece s različitim sposobnostima. Ovakav pristup osigurava da svako dijete ima jednake mogućnosti za učenje i sudjelovanje u različitim aktivnostima. Raznolikost među djecom u predškolskom razdoblju predstavlja vrijedan resurs za poticanje međusobnog razumijevanja i poštivanja različitih kultura i tradicija. Istraživanje autora Kaur i Lingam (2019) ističe važnost uključivanja različitih knjiga, igračaka i materijala koji promiču različite jezike, kulture i običaje kako bi se potaknulo dijalog i međusobno poštivanje među djecom. Kroz ovakav pristup, djeca imaju priliku razviti otvorenost prema različitostima i postati svjesna važnosti uvažavanja drugih kultura.

Stvaranje inkluzivnog i poticajnog okruženja u kojem se svi osjećaju prihvaćeno i uključeno temelji se na principima jednakosti, pravde i poštovanja ljudskih prava. Odgajateljica ima ključnu ulogu u promicanju i osiguravanju tih načela, pridržavajući se vrijednosti raznolikosti i podupirući sve oblike individualnosti, kao i pružajući podršku djeci u razumijevanju, prihvaćanju i poštovanju drugih.

Uz inkluziju i raznolikost, promicanje demokratskih vrijednosti u predškolskom razdoblju ključno je za razvijanje djece koja cijene demokraciju, ravnopravnost i dijalog. Kroz sudjelovanje u donošenju odluka i planiranju aktivnosti, djeca razvijaju svoje sposobnosti donošenja informiranih odluka i izražavanja vlastitih mišljenja. Ovo demokratsko okruženje

potiče samopouzdanje i razvoj vještina kritičkog razmišljanja kod djece (Yu i Ma, 2019). Važno je osigurati da odgojno-obrazovna praksa reflektira ove vrijednosti i prava djece i obitelji, stvarajući okruženje u kojem se svatko osjeća sigurno, poštovano i uključeno. Kroz održavanje otvorenog dijaloga, razmjenu ideja i razumijevanje različitosti, odgajateljica potiče razvoj svijesti o jednakosti, pravima i poštovanju među djecom. Ovaj pristup osnažuje djecu da se aktivno uključe, iskažu svoje mišljenje i sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu na način koji odgovara njihovim individualnim potrebama i interesima.

3.4. Praćenje, procjenjivanje i planiranje

Kako bi se poticao razvoj i učenje svakog djeteta, vrlo je važno pratiti, procjenjivati i planirati. Odgajateljica integrira razvojno primjerena očekivanja, nacionalni kurikulum, mogućnosti za kreativnost i istraživanje te interese i potrebe svakog djeteta i grupe prilikom planiranja. Praćenje, procjenjivanje i planiranje imaju svrhu podržati dječji razvoj i nadograditi njihovu prirodnu znatiželju, interese, prethodna znanja, iskustva i vještine. Korištenje različitih oblika dokumentacije poput pisanih bilješki, transkripcija razgovora s djecom, fotografija, videozapisa, skica, modela i crteža ima za cilj potaknuti djetetovu refleksiju i razumijevanje vlastitog razmišljanja i djelovanja. Prema Bruneru (2000, str. 25), ova dokumentacija omogućuje djetetu da „uđe u metazonu“, odnosno da zaroni u svoje misli i osjeti kako su se one oblikovale dok je bilo angažirano u nekoj aktivnosti, a ne samo da shvati što je točno radilo. Na taj način, ovi dokumenti služe kao putokazi za djetetovu introspekciju i razvoj metakognitivnih sposobnosti, kao što je svjesnost o vlastitom razmišljanju, planiranju i učenju.

U odgojno-obrazovnom procesu, važno je poticati razvoj vještina samoprocjene i cjeloživotnog učenja kod djece. Kroz sustavno promatranje i druge strategije praćenja i procjenjivanja, odgajateljica izrađuje kratkoročne i dugoročne planove koji uzimaju u obzir interese i potrebe svakog djeteta i grupe te pružaju podršku i izazov za njihova buduća postignuća. Odgajateljica razvija planove koji se temelje na iskustvima i sposobnostima djece, uzimajući u obzir sve što je potrebno za ostvarenje njihovog punog potencijala. Ti planovi također uvažavaju različite stilove učenja i sposobnosti svakog pojedinog djeteta, te se mijenjaju po potrebi. Studija autora Sheridan i Edwards (2009) ističe važnost usmjeravanja na cjelokupan razvoj djeteta kako bi se potaknula njihova prirodna radoznalost i istraživački duh. Praćenjem svakog aspekta razvoja djeteta, od emocionalnog stanja do razvoja jezičnih vještina,

učitelji mogu bolje razumjeti djetetove potrebe i prilagoditi nastavne aktivnosti kako bi maksimalno podržali djetetov razvoj.

Uz praćenje, planiranje i procjenjivanje, suradnja s roditeljima igra ključnu ulogu u predškolskom obrazovanju. Istraživanje autora Epstein (2009) naglašava važnost partnerskog odnosa između roditelja i učitelja kako bi se stvorila skladna i podržavajuća obrazovna okolina za dijete. Kroz otvoren i kontinuiran dijalog s roditeljima, učitelji dobivaju vrijedne informacije o djetetovim interesima, potrebama i napretku te mogu bolje prilagoditi svoje pristupe i aktivnosti. Uključivanje djece, obitelji i relevantnih stručnjaka u proces praćenja, procjenjivanja i planiranja je od iznimne važnosti. Taj proces je usmjeren, ali istovremeno i prilagodljiv, uzimajući u obzir djetetov napredak u razvoju te sve što se događa u njegovom životu, zajednici i svijetu prilikom planiranja sljedećih koraka. Ovakav pristup osigurava da se svako dijete tretira kao jedinstven sudionik u odgojno-obrazovnom procesu te da se planiranje usmjerava prema individualnim potrebama i kontekstu djeteta, nudeći podršku i poticaj za njegov daljnji razvoj i postignuća.

3.5. Strategije poučavanja

Kvalitetan pedagoški proces temelji se na uvjerenju da briga, odgoj i obrazovanje čine međusobno povezanu cjelinu te da su dobrobit i sudjelovanje svakog djeteta ključni preduvjeti uspješnog učenja. Učenje se odvija na različite načine i u različitim kontekstima, ali krajnji cilj pedagoškog procesa je postavljanje visokih, ali ostvarivih očekivanja za svako dijete. Potiče se znatiželja, istraživanje, kritičko razmišljanje i suradnja kako bi svako dijete steklo temelje za cjeloživotno učenje.

Strategije koje odgajateljica koristi trebaju odražavati demokratske vrijednosti i trebaju obuhvatiti sva područja djetetovog razvoja. Kroz različite strategije, potrebno je razvijati vještine kod djece koje će im omogućiti da postanu odgovorni članovi društva. To uključuje razvijanje empatije i brige za druge, otvorenost i poštovanje različitosti. Strategije također trebaju pružiti prilike za izražavanje vlastitog mišljenja, donošenje odgovornih odluka, sudjelovanje u stvaranju izbora te postizanje konsenzusa. Jedna od učestalih strategija u predškolskom obrazovanju je igra kao temeljno sredstvo učenja. Istraživanje autora Hirsh-Pasek i Golinkoff (2008) naglašava da igra pruža djeci priliku da istražuju, otkrivaju i uče kroz aktivnosti koje su za njih zanimljive i relevantne. Kroz slobodnu igru i strukturirane igre s

vodstvom učitelja, djeca razvijaju kreativnost, motoričke vještine, problematičko razmišljanje i socijalne vještine.

Odgajateljica ima odgovornost odabrati strategije poučavanja koje pružaju svakom djetetu najbolju podršku u ostvarivanju osobnih razvojnih i obrazovnih ciljeva, kao i ciljeva definiranih nacionalnim kurikulumom. Također, važna strategija u predškolskom obrazovanju je individualizirani pristup prema svakom djetetu. Istraživanje autora Tomlinson (2003) naglašava važnost prilagodbe nastave prema različitim stilovima učenja i interesima djece. Učitelji koriste diferencirane metode kako bi osigurali da svako dijete dobije priliku za razvoj prema vlastitim potrebama i sposobnostima. Važno je prilagoditi pristup individualnim potrebama djeteta te koristiti raznovrsne i inovativne metode kako bi se osiguralo da sva djeca imaju jednake mogućnosti za napredak i uspjeh. Ovaj pristup pedagoškom procesu naglašava važnost holističkog pristupa djetetovom razvoju te potiče razvoj samopouzdanja, samosvijesti i samoregulacije. Odgajateljica stvara poticajno okruženje u kojem se njeguju individualne sposobnosti i interesi djeteta, a ujedno se potiče njihov rast i razvoj kao cjelovite osobe.

Prema istraživanju Mire Klarin (2006), uloga odgojitelja u razvoju djeteta je iznimno važna i obuhvaća niz različitih zadataka i odgovornosti. Prema navedenom istraživanju, odgojitelj ima višestruku ulogu u podržavanju djetetovog razvoja. Nekoliko ključnih aspekata uloge odgojitelja prema navedenim navodima su poticanje razvoja gdje odgojitelj ima zadatak poticati i podržavati razvoj djece u svim područjima, uključujući emocionalni, kognitivni, socijalni i tjelesni razvoj. To uključuje pružanje adekvatnih aktivnosti, igre i materijala koji potiču djetetovu radoznalost, kreativnost i samostalnost. Također, emocionalna potpora u kojoj odgojitelj ima važnu ulogu u pružanju emocionalne podrške djeci. To podrazumijeva stvaranje sigurnog i ugodnog okruženja, pružanje utjehe i podrške u teškim situacijama te razumijevanje i poštivanje djetetovih osjećaja i potreba. Vođenje i upravljanje je isto aspekt u kojem odgojitelj ima zadatak voditi i upravljati dnevnim aktivnostima i rutinama u grupi djece. To uključuje organizaciju vremena, pružanje jasnih uputa i očekivanja te uspostavljanje strukturiranog okruženja koje potiče red, disciplinu i suradnju. Nadalje, medijacija vršnjačkih odnosa gdje odgojitelj ima ulogu medijatora u uspostavljanju i održavanju vršnjačkih odnosa među djecom. To uključuje poticanje pozitivnih interakcija, rješavanje konflikata i učenje djece o međusobnom poštovanju, empatiji i suradnji. Navedene uloge odgojitelja naglašavaju važnost njihove prisutnosti, podrške i vođenja u procesu djetetovog razvoja i obrazovanja.

3.6. Okruženje za učenje

Kako navodi Klarin (2006) odgojitelji imaju ključnu ulogu u stvaranju poticajnog i sigurnog okruženja u kojem se djeca mogu razvijati, učiti i ostvarivati međusobne odnose. Stvaranje okruženja za učenje ima iznimno velik utjecaj na kognitivni, socijalni, emocionalni i tjelesni razvoj djece. Kroz pažljivo kreiranje psihološki sigurnog, tjelesno podržavajućeg i poticajnog okruženja, odgajateljica stvara optimalne uvjete za učenje. Ona pruža djeci različite razvojno primjerene materijale, aktivnosti i situacije koje potiču samostalno istraživanje, grupnu suradnju, igru te interakciju s drugom djecom i odraslima.

Odgajateljica se brine da svako dijete osjeti dobrodošlicu i važnost svoje prisutnosti u zajednici. Stvaranjem inkluzivnog okruženja, odgajateljica šalje snažnu poruku svakom djetetu da je cijenjeno, prihvaćeno i da je njegova obitelj bitan dio zajednice. Osim toga, odgajateljica osigurava da svako dijete može koristiti zajednički prostor i resurse te potiče djecu na sudjelovanje u održavanju tih prostora. Osiguravanje sigurnog okruženja za učenje, prilagođavanje prostora prema specifičnim potrebama djece i promjene u skladu s tim potrebama, odgajateljica potiče djecu na aktivno sudjelovanje, suradnju te prihvaćanje rizika u procesu učenja. Istraživanje autora Bergen i Fromberg (2006) naglašava važnost raznolikih materijala koji potiču kreativnost, motoričke vještine i razvoj različitih osjetilnih sposobnosti. Različite igračke, knjige, slikovnice, građevinski blokovi i umjetnički materijali omogućuju djetetu da istražuje i uči na različite načine.

Interakcije s učiteljima i vršnjacima također su ključne za okruženje za učenje u predškolskom razdoblju. Istraživanje autora Vygotsky (1978) naglašava važnost socijalne interakcije u učenju. Kroz suradnju s učiteljima i vršnjacima, djeca razvijaju socijalne vještine, uče dijeliti, surađivati i rješavati probleme zajedno. Otvorenost za istraživanje, istraživanje različitih aktivnosti i preuzimanje rizika učenja podupire dječji razvoj samopouzdanja, samostalnosti i inicijative.

Važno je napomenuti da okruženje za učenje ne ograničava samo vrtićki prostor, već uključuje i resurse i mogućnosti izvan vrtića, u široj zajednici. Ti vanjski resursi pružaju dodatne mogućnosti za učenje i istraživanje te omogućuju djeci da se povežu s različitim aspektima svijeta oko njih. Sve ove strategije koje odgajateljica primjenjuje u stvaranju bogatog okruženja za učenje osiguravaju da djeca dobiju potrebnu podršku, poticaj i potrebne resurse za svoj cjeloviti razvoj. Također, ove strategije promiču aktivno sudjelovanje, rast, suradnju i

razvoj vještina koje će djeci omogućiti postizanje uspjeha i preuzimanje aktivne uloge u vlastitom učenju i razvoju.

3.7. Profesionalni razvoj

Kvalitetna pedagoška praksa ostvaruje se kroz kontinuirano uključivanje odgajatelja u proces profesionalnog i osobnog razvoja. Oni su proaktivni u refleksiji vlastite prakse, surađuju s kolegama te prenose svoj entuzijazam za cjeloživotno učenje. Prema istraživanju autora Cseh (2017), profesionalni razvoj odgojitelja u predškolskom obrazovanju trebao bi se temeljiti na holističkom pristupu koji uključuje različita područja razvoja djeteta - od emocionalnih i socijalnih aspekata do kognitivnih i jezičnih vještina. Odgojitelji bi trebali imati priliku sudjelovati u različitim oblicima profesionalnog razvoja, kao što su radionice, seminari, konferencije i mentorstvo, kako bi stekli nova znanja i vještine za podršku različitim potrebama djece. Važan aspekt profesionalnog razvoja u predškolskom razdoblju je prilagodba novim istraživanjima i inovacijama u području obrazovanja. Istraživanje autora Boller (2005) ističe važnost kontinuiranog praćenja novih spoznaja i primjene najnovijih metoda učenja i poučavanja kako bi se unaprijedila pedagoška praksa i podržao dječji razvoj.

Odgajatelji preuzimaju odgovornost da implementiraju zahtjeve i smjernice nadležnih institucija na način koji proizlazi iz njihovog vjerovanja da svako dijete ima potencijal za uspjeh. Također, odgajatelji su odgovorni za pružanje najbolje podrške svakom djetetu kako bi ostvarili svoj puni razvojni i obrazovni potencijal. Odgajateljica iskazuje entuzijazam te dijeli vještine s drugima kako bi potaknula učenje i odgovorila na svakodnevne izazove u životu i radu. Ona se suočava s promjenama u društvu, brzim priljevom informacija i napretkom tehnologije te ih aktivno koristi u svom radu.

Također, profesionalni razvoj u predškolskom obrazovanju trebao bi promicati refleksiju i samoprocjenu učitelja. Prema istraživanju autora Farrell i Hobbs (2010), samoprocjena i razmišljanje o vlastitom radu pomažu učiteljima da prepoznaju svoje snage i slabosti te kontinuirano unaprjeđuju svoj rad kako bi bolje podržali djecu u svom skrbi i učenju. Kroz aktivno sudjelovanje, kritičko razmišljanje i partnerstvo s drugima, odgajateljica neprestano unaprjeđuje kvalitetu svog profesionalnog rada. Ona promiče vlastitu profesiju te gradi kapacitete za zagovaranje kvalitetnog odgoja i obrazovanja za svu djecu. Njen cilj je osigurati da svako dijete ima jednake mogućnosti za uspjeh, poticanje razvoja i ostvarenje svojih snova.

4. PRIPREMA ODGOJITELJA ZA POSAO U EUROPI I HRVATSKOJ

Priprema odgojitelja za posao u predškolskom obrazovanju u Europi obuhvaća specijaliziranu edukaciju i stjecanje potrebnih kompetencija kako bi se osigurala kvalitetna skrb i podrška djeci u tom važnom razdoblju njihova razvoja. Zemlje Europske unije imaju različite pristupe i standarde za pripremu odgojitelja, ali općenito se ističe važnost integriranja teorijskih i praktičnih elemenata u obrazovni proces.

Studija autora Taguma, Litjens i Makowiecki (2012) provedena u okviru Programa za međunarodnu procjenu učenika (PISA) analizira pristupe i strategije obrazovanja učitelja u različitim zemljama. Navedeno istraživanje pruža uvid u prakse pripreme odgojitelja u različitim europskim državama te njihovu povezanost s postignućem djece u obrazovanju. U Finskoj, poznatoj po izvrsnosti u obrazovanju, odgojitelji moraju završiti sveučilišni diplomski program koji ih osposobljava za rad s djecom u vrtićima i školama. Istraživanje autora Sahlberg (2015) analizira finski obrazovni sustav i naglašava važnost edukacije i visokih standarda pripreme učitelja. U Njemačkoj, odgojitelji također prolaze specifičnu stručnu edukaciju koja uključuje teorijski i praktični dio kako bi stekli potrebne vještine za rad s djecom. Studija autora Fried i dr. (2017) proučava kurikulum za obrazovanje odgojitelja u Njemačkoj i njegovu povezanost s kompetencijama odgojitelja u praksi.

U Hrvatskoj, odgojitelji također moraju zadovoljiti određene obrazovne zahtjeve prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju. Studija autora Mihaljević Djigunović i dr. (2018) analizira stanje i izazove u odgoju i obrazovanju djece u Hrvatskoj te ističe važnost kontinuiranog stručnog usavršavanja odgojitelja. Prema Eurydice izvješću o nacionalnim obrazovnim sustavima u Hrvatskoj, u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, odgojitelji stječu svoje obrazovanje kroz preddiplomski i diplomski sveučilišni studij putem uzastopnog modela. Za upis na preddiplomski studij potrebno je završiti četverogodišnju srednju školu, dok je za upis na diplomski studij uvjet završen sveučilišni preddiplomski studij. Minimalni uvjet za zaposlenje u javnim predškolskim ustanovama je završen preddiplomski studij (diploma prvostupnika). Nakon završetka preddiplomskog studija, odgojitelji početnici prolaze kroz pripravnički staž koji traje godinu dana (12 mjeseci) u dječjem vrtiću pod nadzorom mentora. Organizacija i obveze tijekom pripravničkog staža regulirane su posebnim pravilnikom. Po završetku pripravničkog staža, odgojitelji polažu stručni ispit koji im omogućuje stjecanje kvalifikacije i status kvalificiranog odgojitelja (EU Commission, 2023.)

Također, Europska komisija je razvila dokument pod nazivom "Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications" (Opći europski principi za kompetencije i kvalifikacije učitelja) 2005. godine. Ovaj dokument postavlja opći okvir kompetencija potrebnih svim profesionalcima u području odgoja i obrazovanja te prema ovom dokumentu, definirane su tri skupine kompetencija koje su ključne za rad u odgoju i obrazovanju (EU Commission, 2005). To su kompetencije za rad s ljudima što uključuje uspostavljanje pozitivnih odnosa, razumijevanje individualnih razlika i podrška učenicima, zatim kompetencije za rad s informacijama, tehnologijom i znanjem što uključuje korištenje izvora informacija i tehnologija u nastavi te kompetencije za rad u zajednici i za zajednicu što uključuje suradnju s lokalnom zajednicom i poticanje društvene odgovornosti. Ovaj dokument služi kao smjernice za razvoj kompetencija i kvalifikacija učitelja u Europi, s mogućnosti prilagodbe za specifične potrebe i uvjete svake zemlje.

U Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014) ističu se ključne kompetencije koje igraju važnu ulogu u razvoju djece u tom ključnom razdoblju obrazovanja. Jedna od ključnih kompetencija je komunikacija na materinskom jeziku. Djeca se potiču na razumijevanje i izražavanje svojih misli, osjećaja i činjenica na pisanom i usmenom jeziku, što im omogućuje bolje međuljudske odnose i socijalnu integraciju. Druga važna kompetencija je komunikacija na stranim jezicima. Djeca se potiču na razvoj vještina slušanja, govora, čitanja i pisanja na stranim jezicima, što ih priprema za buduću interakciju s ljudima iz različitih kultura te promiče međukulturalno razumijevanje. Matematička kompetencija i osnove kompetencija u prirodoslovlju omogućuju djeci da razvijaju matematičko mišljenje i primjenjuju ga u svakodnevnim situacijama. Također, potiče ih na razumijevanje promjena u prirodnim znanostima i tehnologiji, čime razvijaju svijest o važnosti očuvanja okoliša. Digitalna kompetencija postaje sve važnija u suvremenom društvu. Djeca se uče koristiti informacijsko-komunikacijsku tehnologiju i razvijati kritičko razumijevanje tehnologije, što im pomaže u prilagodbi novim tehnologijama i bržem stjecanju znanja. Učiti kako učiti je ključna vještina koja potiče samostalnost i samopouzdanje kod djece. Ona uključuje organizaciju vlastitog učenja, upravljanje vremenom i informacijama te spoznavanje vlastitih potreba i metoda učenja. Socijalne i građanske kompetencije igraju važnu ulogu u razvoju djece kao odgovornih i suosjećajnih pojedinaca. Djeca se potiču na izgradnju međuljudskih odnosa, konstruktivno rješavanje konflikata i razvijanje osobnih, interkulturalnih i profesionalnih kompetencija. Poduzetničke kompetencije i inicijativnost potiču kreativnost i inovativnost kod djece. Uče

se provoditi ideje u djela, preuzimati rizike i razvijati vještine potrebne za uspješno vođenje projekata. Kultura svijesti i izražavanje potiče dječju kreativnost i izražavanje ideja i emocija kroz različite medijske oblike poput glazbe, književnosti i umjetnosti. Uključivanjem ovih ključnih kompetencija u odgojno-obrazovni sustav osigurava se sveobuhvatan razvoj djece i priprema ih za aktivno sudjelovanje u suvremenom društvu (MZOS, 2014).

Razumijevanje potrebe za razvojem suvremenih kompetencija odgojitelja proizlazi iz činjenice da tradicionalni obrazovni pristupi često nisu adekvatni za suočavanje s izazovima suvremenog društva. Brze promjene, konkurencija i nove tehnologije zahtijevaju od pojedinaca stjecanje novih znanja, sposobnosti, vještina, stavova i vrijednosti. Slunjski (2012) ističe da se ponekad dogodi da odgojitelji odaberu suvremeni ili humanistički pristup u radu s djecom, ali da u praksi ipak koriste tradicionalne metode i pristupe.

Kako bi se odgovorilo na promjene i potrebe suvremenog društva, važno je kontinuirano ulagati u profesionalni razvoj odgojitelja i prilagoditi obrazovne programe i prakse. Suvremeni odgojitelj trebao bi biti upoznat s najnovijim istraživanjima, metodama i praksama u području ranog i predškolskog odgoja te biti sposoban primijeniti suvremene pristupe u radu s djecom.

5. ALTERNATIVNI OBLICI ČUVANJA DJECE

Postoje različite vrste ustanova koje pružaju skrb o djeci, kao što su centri, obiteljski domovi i srodnička skrb. Ove ustanove se razlikuju po svojim strukturnim i procesnim značajkama, pri čemu se strukturne razlike često detaljno dokumentiraju. U centrima, broj njegovatelja koji brinu o djeci je veći u usporedbi s obiteljskim domovima i srodničkom skrbi (NCBI, 2008) Također, omjer djece i odraslih te veličina grupa djece u centrima su veći. Djeca u centrima obično su grupirana s vršnjacima iste dobi, a aktivnosti su više strukturirane, usmjerene na obrazovanje i vođene od strane odraslih. Njegovatelji u centrima obično imaju više obrazovanja i dodatne obuke kako bi pružili kvalitetnu skrb i obrazovanje djeci. Centri obično imaju više prostora, igraćaka i materijala za djecu u usporedbi s drugim vrstama ustanova. Također, u centrima se obično provodi strukturiraniji obrazovni plan i program, te se fizičko okruženje dizajnira kako bi pružilo optimalno iskustvo za djecu (NCBI, 2008)

Važno je naglasiti da su ove razlike u strukturi i pristupu prilagođene potrebama i ciljevima svake ustanove, kako bi se osiguralo da svako dijete dobije odgovarajuću i kvalitetnu skrb i obrazovanje.

U Hrvatskoj postoje razni obrti za čuvanje djece koji pružaju opcije izvan tradicionalnih vrtića. Neke od tih mogućnosti uključuju:

Privatni dnevni boravci

Privatni dnevni boravci su manje skupine djece koje se čuvaju u privatnim prostorima ili kućama od strane osoba koje su registrirane za pružanje te usluge. Ovi oblici čuvanja obično nude fleksibilne radne sate i individualniji pristup svakom djetetu.

Nanny/dadilja/babysitter

Dadilja je osoba koja pruža usluge čuvanja, brige i skrbi o djeci do četrnaeste godine života. Ova aktivnost obično se odvija u prostoru namijenjenom za obavljanje dadiljinog posla ili u samom domu djetetovih roditelja. Dadilja se brine o dobrobiti i sigurnosti djece te pruža potrebnu pažnju i podršku tijekom njihovog boravka (Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, bez dat.) Slično dadiljama, postoje i babysitteri namijenjeni za najmlađu djecu koji se angažiraju da ih čuvaju na privremenoj ili povremenoj osnovi. Oni obično dolaze u dom djeteta i pružaju mu nadzor i brigu za vrijeme odsutnosti roditelja.

Babysitteri mogu biti angažirani putem preporuka, agencija za dadilje ili putem platformi za pronalaženje usluga čuvanja djece.

Au pair programi

Au pair programi su oblik čuvanja djece u kojem se mlade osobe iz inozemstva (au pair) smještaju u obitelj domaćina kako bi pomagale s brigom o djeci. Ovo je i kulturna razmjena u kojoj au pair osobe imaju priliku upoznati novu kulturu i jezik.

Programi izvanškolske skrbi

Izvanškolski programi pružaju mogućnost čuvanja djece nakon redovne nastave, tijekom praznika ili slobodnih dana. Ovi programi često uključuju različite aktivnosti, poput sportskih, umjetničkih ili jezičnih tečajeva.

Skupine za igru

Skupine za igru organiziraju se u zajednicama i pružaju djeci priliku da se igraju i socijaliziraju u skupinama pod vodstvom stručnih osoba. Ove skupine obično nude strukturirane aktivnosti i mogu biti fokusirane na određene dobnosti ili interese djece.

Privatne igraonice/rođendaonice

Privatne igraonice, odnosno rođendaonice pružaju prostor za igru, zabavu i nadzor djece na određeno vrijeme. Djeca mogu uživati u različitim aktivnostima i igrama pod nadzorom stručnog osoblja.

Prema navodima internetskog članka sa stranice *Hrvatska udruga dadilja* djelatnost obrta za čuvanje djece pruža mnoge prednosti kako za djecu, tako i za roditelje. Ovaj oblik skrbi ima svoje posebnosti i donosi brojne dobrobiti u usporedbi s tradicionalnim oblicima čuvanja djece poput vrtića. Jedna od ključnih prednosti obrta za čuvanje djece je obiteljsko okruženje u kojem se odvija. Djeca imaju priliku biti u domaćem okruženju dadilje ili stručne osobe, što im pruža osjećaj sigurnosti, topline i ugodnosti. Takva vrsta bliskosti stvara povjerenje i omogućava djeci da se osjećaju kao kod kuće. Druga prednost je mali broj djece u grupi, što rezultira većom pažnjom i individualiziranom skrbi. Stručna osoba može posvetiti više vremena i pažnje svakom djetetu, prilagođavajući aktivnosti i brigu prema njihovim individualnim potrebama i interesima. Ovo omogućuje bolje praćenje napretka svakog djeteta i podržava njihov individualni razvoj („Dobrobiti obrta za čuvanje djece“, bez dat.).

Prema navodima Slunjski (Slunjski, 2008, str. 95) potpora i podrška dječjoj aktivnosti od iznimne su važnosti za njihov razvoj. Kvalitetna podrška treba biti prilagođena djetetovoj trenutačnoj razvojnoj razini i perspektivi, tj. načinu na koji dijete u određenom trenutku razumije određeni problem ili situaciju, a stručna osoba u obrtu za čuvanje djece drži fokus na potrebe svakog djeteta individualno. Razumijevanje djetetove razvojne razine ključno je za pružanje podrške. Svako dijete prolazi kroz različite faze razvoja i svaka faza ima svoje specifičnosti. Podrška pružana djetetu treba biti prilagođena njegovim trenutnim sposobnostima i vještinama. Na primjer, ako dijete tek uči hodati, podrška će se fokusirati na poticanje motoričkih vještina i ravnoteže, dok će kod starijeg djeteta naglasak biti na razvoju kognitivnih i socijalnih vještina

Obrt za čuvanje djece također pruža i zdravstvene prednosti. Budući da su grupe manje, šanse za širenje bolesti su smanjene, što rezultira manjim brojem izostanaka djece zbog bolesti. Ovo je posebno korisno za roditelje koji rade i koji ne moraju često uzimati bolovanje radi brige o bolesnoj djeci. Također, adaptacija djece na novu sredinu je olakšana u obrtu za čuvanje djece. Budući da je okruženje obrta poznato i intimno, djeca se brzo osjećaju ugodno i prilagođavaju se novoj rutini. Takav način adaptacije smanjuje stres i olakšava tranziciju između kuće i skrbi u obrtu. Fleksibilno radno vrijeme je još jedna velika prednost obrta za čuvanje djece. Stručne osobe zaposlene u obrtu za čuvanje djece su spremne prilagoditi svoje radno vrijeme potrebama roditelja što im omogućuje veću fleksibilnost pri usklađivanju obiteljskih i poslovnih obveza, pružajući im sigurnost da će njihova djeca biti dobro zbrinuta („Dobrobiti obrta za čuvanje djece“, bez dat.).

Prisan odnos između stručne osobe, djece i roditelja je još jedna vrijedna prednost obrta za čuvanje djece. Stručna osoba postaje važan dio obitelji i stvara snažnu vezu s djecom i roditeljima. Prema navodima Jerković (2014) blizak odnos temelji se na povjerenju i razumijevanju, što pridonosi kvalitetnoj skrbi i podršci.

Boravak braće i sestara u istoj grupi je još jedna prednost obrta za čuvanje djece. Ovo omogućuje braći i sestrama da budu zajedno, što pomaže u održavanju obiteljske povezanosti i snaži njihovu međusobnu vezu. Važno je napomenuti da obrt za čuvanje djece pruža siguran i zakonom reguliran vid skrbi. Ovaj oblik čuvanja djece u Hrvatskoj podliježe posebnim propisima i standardima kako bi se osigurala sigurnost i dobrobit djece („Dobrobiti obrta za čuvanje djece“, bez dat.).

Ukratko, obrt za čuvanje djece pruža brojne prednosti za djecu i roditelje. Obiteljsko okruženje, individualna pažnja, fleksibilno radno vrijeme, prisan odnos i zakonom regulirana skrb samo su neke od dobrobiti koje donosi ovaj oblik skrbi. Obrt za čuvanje djece predstavlja alternativu vrtićima i pruža prilagođenu skrb koja odgovara potrebama djece i obitelji.

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

6.1. Istraživački problem

U suvremenom društvu, rani i predškolski odgoj igra ključnu ulogu u oblikovanju temelja za optimalan razvoj djece. Odgojitelji profesionalci u obrtu za čuvanje djece igraju nezamjenjivu ulogu u pružanju kvalitetne skrbi i obrazovanja najmlađim članovima društva. Njihov rad ima iznimno važan utjecaj na formiranje dječje osobnosti, socijalnih vještina, kognitivnog razvoja i emocionalne stabilnosti. Stoga, ključno je istražiti i razumjeti različite aspekte njihovog profesionalnog djelovanja kako bi se osiguralo unaprjeđenje kvalitete skrbi i edukacije djece u ovom osjetljivom razdoblju.

Istraživački problem koji proizlazi iz ove teme usmjeren je na istraživanje mogućnosti odgojitelja profesionalaca u kontekstu obrta za čuvanje djece. Ovaj istraživački problem potiče iz činjenice da odgojitelji profesionalci igraju ključnu ulogu u pružanju skrbi i obrazovanja u ovom specifičnom okruženju, no unatoč važnosti njihova rada, pitanje njihovih mogućnosti za profesionalni razvoj i napredovanje ostaje manje istraženo. Stoga je neophodno detaljnije istražiti njihovu obrazovnu pripremu, radne uvjete, mogućnosti napredovanja i profesionalnog razvoja, kao i utjecaj strukturiranog obrazovnog plana i programa na njihov rad i razvoj djece koju skrbe.

6.2. Ciljevi i zadaci istraživanja

Cilj

Cilj istraživanja je istražiti i analizirati mogućnosti odgojitelja profesionalca u kontekstu obrta za čuvanje djece i u vrtiću s naglaskom na njihov profesionalni razvoj, radne uvjete, obrazovne pripreme te utjecaj strukturiranog obrazovnog plana i programa na kvalitetu skrbi i edukacije djece.

Istraživačko pitanje

S obzirom na utvrđene ciljeve, postavlja se istraživačko pitanje:

Koje su mogućnosti i izazovi s kojima se susreću odgojitelji profesionalci u obrtu za čuvanje djece i u vrtićima te kako njihova obrazovna priprema, radno iskustvo i stručno usavršavanje utječu na kvalitetu skrbi i edukacije djece u ovom specifičnom kontekstu?

Specifični ciljevi

U skladu s literaturom i gore navedenim ciljevima, specifični su ciljevi:

1. Utvrditi u kojoj mjeri odgojitelji zaposleni u dječjim vrtićima i oni zaposleni u čuvalištima ostvaruju standarde kvalitetne pedagoške prakse u području interakcija.
2. Utvrditi u kojoj mjeri odgojitelji zaposleni u dječjim vrtićima i oni zaposleni u čuvalištima ostvaruju standarde kvalitetne pedagoške prakse u području obitelji i zajednice.
3. Utvrditi u kojoj mjeri odgojitelji zaposleni u dječjim vrtićima i oni zaposleni u čuvalištima ostvaruju standarde kvalitetne pedagoške prakse u području inkluzije, različitosti i demokratskih vrijednosti.
4. Utvrditi u kojoj mjeri odgojitelji zaposleni u dječjim vrtićima i oni zaposleni u čuvalištima ostvaruju standarde kvalitetne pedagoške prakse u području praćenja, procjenjivanja i planiranja.
5. Utvrditi u kojoj mjeri odgojitelji zaposleni u dječjim vrtićima i oni zaposleni u čuvalištima ostvaruju standarde kvalitetne pedagoške prakse u području strategija poučavanja.
6. Utvrditi u kojoj mjeri odgojitelji zaposleni u dječjim vrtićima i oni zaposleni u čuvalištima ostvaruju standarde kvalitetne pedagoške prakse u području okruženja za učenje.
7. Utvrditi u kojoj mjeri odgojitelji zaposleni u dječjim vrtićima i oni zaposleni u čuvalištima ostvaruju standarde kvalitetne pedagoške prakse u području profesionalnog razvoja.

Uzorak istraživanja

Sudionici istraživanja su pedeset odgojitelja koji rade u dječjem vrtiću i pedeset odgojitelja koji rade u obrtu za čuvanje djece, što ukupno čini sto sudionika. Svi sudionici će biti uključeni u ispunjavanje anketnog upitnika. Prema podacima iz istraživanja 47 ispitanika iz vrtića je ženskog spola, a 3 ispitanika je muškog spola, dok je u čuvalištu 48 ispitanika ženskog, a 2 muškog spola. Nadalje, 19 ispitanika koji rade u vrtiću imaju 20 do 30 godina, 22 ispitanika ima 31 do 50 godina te 9 njih ima između 51 i 65 godina. S druge strane, 34 ispitanika iz čuvališta ima 20 do 30 godina, njih 13 ima 31 do 50 godina te njih 3 između 51 i 65 godina. Prema istraživanju 21 sudionik ima do 5 godina radnog iskustva u vrtiću, 3 sudionika od 6 do 10 godina, 13 sudionika od 11 do 20 godina, njih 8 od 21 do 30 godina te 5 sudionika ima iznad 30 godina radnog iskustva. 41 ispitanika koji rade u čuvalištu imaju do 5 godina radnog iskustva, 3 ispitanika od 6 do 10 godina, 4 ispitanika od 11 do 20 godina, 2 ispitanika od 21 do 30 godina te nijedan sudionik iznad 30 godina radnog iskustva.

Instrument istraživanja

Za prikupljanje podataka korištena je metoda anketnog upitnika. Upitnik se sastoji od 39 pitanja od kojih se četiri odnosi na opće podatke o ispitanicima (spol, godine radnog staža, dob, mjesto zaposlenja). Ostala se pitanja odnose na sedam područja odgajateljeva rada iz kojih je izvučeno 5 pitanja po svakom području: ¹interakcije (I), obitelj i zajednica (OZ), inkluzija, različitosti i demokratske vrijednosti (IRD), praćenje, procjenjivanje i planiranje (PPP), strategije poučavanja (SP), okruženje za učenje (OU) i profesionalni razvoj (PR). Ispitanici su odgovarali na pitanja na 5 stupanjskoj Likartovoj skali gdje su procjenjivali u kojoj su mjeri u mogućnosti ostvariti određeni standard kvalitete na svojem radnom mjestu.

¹ Dolje u tablici navedena su prva slova za svaki pojedini standard te vrijedi do sljedeće oznake

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U ovom poglavlju pružit će se detaljan prikaz rezultata istraživanja o mogućnostima odgojitelja profesionalca u čuvalištima i vrtićima. Analizirani su odgovori dobiveni putem anketa s odgajateljicama i odgojiteljima koji rade s predškolskom djecom u vrtićima i djecom u čuvalištima kako bi se stekao cjelovit uvid u različite perspektive i pristupe. Rezultati su organizirani prema specifičnom istraživačkom pitanju, a tema pitanja donosi odgovore svakog odgajatelja. Kroz ovu analizu, prepoznat će se obrasci i sličnosti, ali i razlike u njihovim odgovorima.

Tablica 1. Rezultati deskriptivne statistike: ostvarivanje pojedinih standarda kvalitete

STANDARD KVALITETE	VRTIĆ (N=50)	ČUVALIŠTE (N=50)
² I _ Uspostavlja pozitivan odnos sa svakim pojedinim djetetom.	4,65	4,46
Koriste aktivnosti koje potiču socijalnu interakciju među djecom.	4,73	4,5
Uspješno potiče suradnju među djecom.	4,49	4,3
Koriste individualizirane pristupe u komunikaciji s djecom.	4,24	4,26
Uspijeva pružiti emocionalnu podršku svakom pojedinom djetetu.	4,06	4,1
³ OZ _ Često komunicira s roditeljima o napretku djece.	4,1	4,26
Uključuje roditelje u aktivnosti koje provodite s djecom.	3,35	3,38
Suraduje s drugim stručnjacima u zajednici (npr. lokalna uprava, crkva, dobrovoljna vatrogasna društva, škola...).	3,16	3,00
Suraduje s drugim stručnjacima u zajednici (npr. pedagog, psiholog, logoped...).	3,55	3,74
Koriste resurse zajednice za obogaćivanje odgojno-obrazovnog programa.	3,22	3,56
⁴ IRD _ Potiče prihvaćanje različitosti među djecom.	4,69	4,84
Uspijeva osigurati jednak pristup obrazovanju za svako dijete.	4,22	4,5
Koriste demokratske metode u donošenju odluka (npr. upitnici, ankete, razmjena ideja i mišljenja sa suradnicima...).	3,67	3,5
Uključuje djecu u procese donošenja odluka.	3,73	3,82

² I = interakcije

³ OZ = Obitelj i zajednica

⁴ IRD = Inkluzija, različitosti i demokratske vrijednosti

Potiče svako dijete da izrazi svoje mišljenje.	4,29	4,62
⁵ PPP_ Koriste različite metode procjene u svakodnevnom radu (npr. intervjui, opservacija, fokus grupe...).	3,31	3,7
Uspijeva individualizirati aktivnosti prema potrebama djece.	3,67	4,12
Koriste dokumentiranje kako bi pratili napredak svakog djeteta.	4,06	3,98
Koriste rezultate procjene za daljnje planiranje i prilagodbu rada.	3,9	4,06
Surađuje s drugim stručnjacima kako biste zajednički procijenili i planirali podršku za djecu s teškoćama.	3,69	3,88
⁶ SP_ Koristite primjere iz stvarnog života kako biste približili gradivo djeci (npr. promet, promjene stanja u prirodi, obiteljsko stablo...).	4,69	4,6
Koristite tehnologiju i digitalne alate u radu s djecom.	3,47	3,56
Potičete djecu na samostalno istraživanje.	4,51	4,52
Koristite vanjsko okruženje (odlazak u prirodu) kako bi poticali dječje istraživanje.	4,41	4,2
Koriste igre uloga kako bi djeca mogla primijeniti svoje znanje u stvarnim situacijama.	4,39	4,26
⁷ OU_ Organizirate prostor za rad kako biste potaknuli dječju aktivnost.	4,47	4,6
Pokazuje poštovanje svakog djeteta zanimajući se za njegove ideje.	4,55	4,66
Razvija empatiju među djecom.	4,67	4,66
Razvija osjećaj bliskosti i privrženosti s djecom.	4,61	4,64
Potičete djecu na preuzimanje rizika (u situacijama gdje je vjerojatno da će takva aktivnost imati pozitivan ishod).	3,98	4,2
⁸ PR_ Sudjeluje u stručnim usavršavanjima.	3,88	3,86
Stručna usavršavanja unapređuju rad s djecom.	3,92	4,06
Reflektira o svom radu tražeći povratne informacije od drugih.	3,86	4,12
Čita stručnu literaturu kako biste proširili svoje znanje o najnovijim trendovima.	3,76	4,06
Profesionalna znanja i vještine napredovala su od početka karijere kao odgojitelja.	4,39	4,46

⁵ PPP = Praćenje, procjenjivanje, planiranje

⁶ SP = Strategije poučavanja

⁷ OU = Okruženje za učenje

⁸ PR = Profesionalni razvoj

Na temelju odgovora na pojedina pitanja odgojitelji koje rade u vrtiću ponajviše uspijevaju koristiti aktivnosti koje potiču socijalne interakcije među djecom (M=4.73) te uspijevaju poticati prihvaćanja različitosti među djecom (M=4.69). Nadalje, ponajviše uspijevaju koristiti primjere iz stvarnog života kako bi približili gradivo djeci (M=4.69) i uspijevaju razvijati empatiju među djecom (4.67). Odgojitelji koji rade u vrtiću ponajmanje uspijevaju surađivati s drugim stručnjacima u zajednici (M=3.16) te ponajmanje uspijevaju koristiti resurse zajednice za obogaćivanje odgojno-obrazovnog programa (M=3.22). Također, odgojitelji koji rade u vrtiću ponajmanje uspijevaju koristiti različite metode procjene u svakodnevnom radu s djecom (M=3.31).

Odgajatelji koji rade u čuvalištima ponajviše uspijevaju poticati prihvaćanje različitosti među djecom (M=4.84) te uspijevaju pokazati poštovanje svakog djeteta zanimajući se za njegove ideje (M=4.66). Također ponajviše uspijevaju razvijati empatiju među djecom (M=4.66) i uspijevaju razvijati osjećaj bliskosti i privrženosti s djecom (M=4.64). Nadalje, odgajatelji ponajmanje uspijevaju surađivati s drugim stručnjacima u zajednici (M=3) te ponajmanje uspijevaju uključivati roditelje u aktivnosti koje provode u radu s djecom (M=3.38).

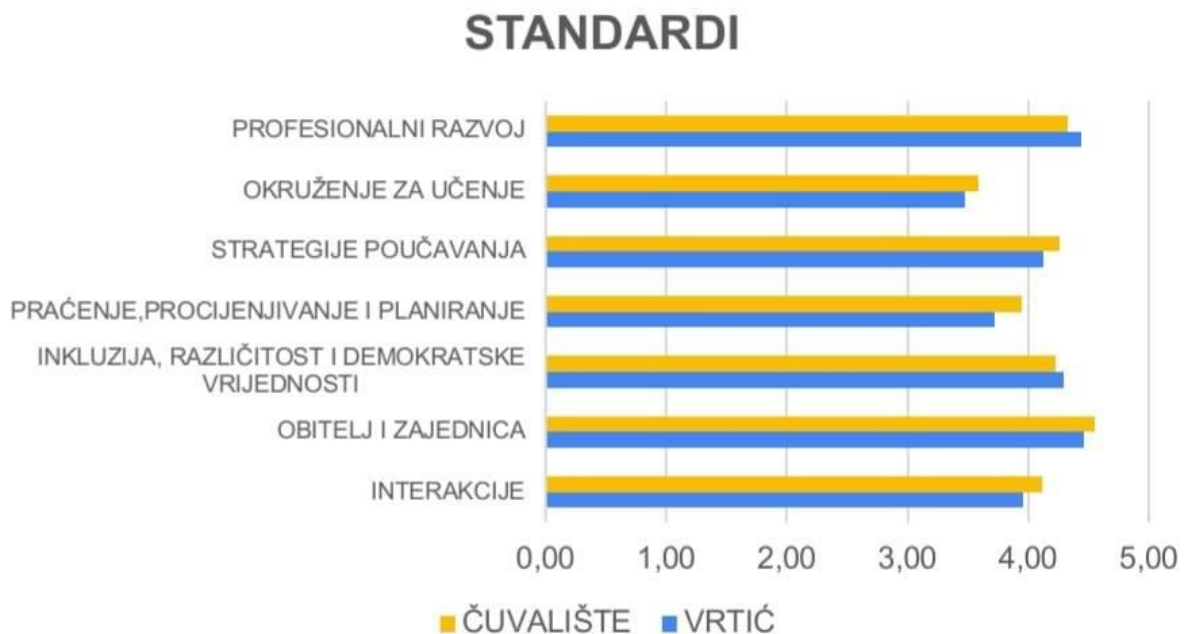
Primjetna je najveća razlika od 0,39 između vrtića i čuvališta u individualiziranju aktivnosti prema potrebama djece (vrtić: M=3.67, čuvalište: M=4.12). Nadalje, najmanja razlika između vrtića i čuvališta od 0,01 je prisutna u poticanju djece na samostalno istraživanje (vrtić: M=4.51, čuvalište: M=4.52). Također je prisutna najmanja razlika od 0,01 u razvijanju empatije među djecom (vrtić, M=4.67, čuvalište: M=4.66).

Tablica 2. Aritmetičke sredine za pojedini standard

PODRUČJA STANDARDA KVALTETE	VRTIĆ	ČUVALIŠTE
Interakcije	3,96	4,11
Obitelj i zajednica	4,46	4,55
Inkluzija, različitosti i demokratske vrijednosti	4,29	4,23
Praćenje, procjenjivanje i planiranje	3,73	3,95
Strategije poučavanja	4,12	4,23
Okruženje za učenje	3,48	3,59
Profesionalni razvoj	4,44	4,32

Uspoređivanjem rezultata istraživanja na temelju prikazane tablice standarda postoji razlika u interakcijama, praćenju, procjenjivanju i planiranju, strategijama poučavanja i okruženju za učenje u kojima čuvališta imaju bolje rezultate u odnosu na vrtić, dok u standardima obitelji i zajednice, inkluzije, različitosti, demokratskih vrijednosti i profesionalnog razvoja vrtići imaju bolje rezultate u odnosu na čuvališta. Kada je vrtić u pitanju, primjetna je najveća razlika od 0,98 između standarda obitelji i zajednice te okruženja za učenje (OZ: M=4,46, OU: M=3,48). Nadalje, prema odgovorima odgojitelja iz vrtića najmanja razlika od 0,02 je prisutna u standardima obitelji i zajednice te profesionalnog razvoja (OZ: M=4.46, PR: M=4.44). S druge strane, odgovori na temelju odgojitelja koji rade u čuvalištu, najveća se razlika od 0.96 primjećuje u standardima obitelji i zajednice te okruženja za učenje (OZ: M=4.55, OU: M=3.59). Međutim, nema razlike u standardima između inkluzije, različitosti i demokratskih vrijednosti te strategija poučavanja (IRD; SP: M=4.23), dok se najmanja razlika od 0,09 primjećuje kod standarda inkluzije, različitosti, demokratskih vrijednosti i strategija poučavanja te profesionalnog razvoja (IRD; SP: M=4.23, PR: M=4.32).

Graf 1. Prikaz razlike u standardima na razini vrtića i čuvališta

8. DISKUSIJA I ZAKLJUČCI

Stoga, koje su mogućnosti i izazovi s kojima se susreću odgojitelji profesionalci u obrtu za čuvanje djece i u vrtićima te kako njihova obrazovna priprema, radno iskustvo i stručno usavršavanje utječu na kvalitetu skrbi i edukacije djece u ovom specifičnom kontekstu?

Ističu se najviše ocijenjeni rezultati, kako za vrtiće, tako i za čuvališta, u kontekstu provedbe aktivnosti koje promiču socijalnu interakciju među djecom, istovremeno potičući razumijevanje i prihvaćanje međusobne raznolikosti. Sukladno teorijskom dijelu, istraživanje autora Kaur i Lingam (2019) ističe značaj raznolikih knjiga, igračaka i materijala koji podržavaju različite jezike, kulture i običaje, kako bi se potaknuo dijalog i međusobno poštovanje među djecom jer ovakav pristup omogućuje razvoj otvorenosti prema različitostima te svijest o važnosti poštivanja različitih kultura. Ova usmjerenost prema poticanju društvenih interakcija te promoviranju različitosti u okruženju dječjih ustanova označava snažan naglasak na razvoju dječjih emocionalnih i socijalnih kompetencija. Analiza ukazuje na ključnu ulogu ovih aktivnosti u oblikovanju pozitivnog okruženja koje promiče inkluziju, zajedništvo i razmjenu ideja, potičući pritom rast i razvoj svakog djeteta u tim ranim obrazovnim fazama. Na temelju dobivenih rezultata, vidljivo je da su djelatnici vrtića i čuvališta usmjereni na praktičnu primjenu gradiva putem obilja stvarnih životnih situacija kako bi ga što bliže približili djeci.

Nadalje, primjećuje se i da vrtići osrednje koriste metode procjene u svakodnevnom radu, dok odgojiteljice u čuvalištima uspijevaju češće raditi na tom standardu kvalitete. Relativno veliko odstupanje ima vrtić u odnosu na čuvalište u kojem čuvalište znatno više uspijeva individualizirati aktivnosti prema potrebama djece. Kako ističe Tomlinson (2003), ključno je prilagoditi pristup prema individualnim potrebama svakog djeteta te primijeniti raznolike i inovativne strategije kako bi se osiguralo da svako dijete ima jednaku mogućnost za napredovanje i postizanje uspjeha.

Prema rezultatima istraživanja temeljenog na pojedinačnim česticama, uočava se da postoji nedovoljno angažiranje roditelja u aktivnostima koje se provode u vrtićima i čuvalištima za djecu, a sukladno relevantnim teorijskim saznanjima prema Fan i Chen (2001) sudjelovanje roditelja u obrazovanju djece potiče njihovu želju za stjecanjem znanja te pruža neophodnu podršku unutar kućnog okruženja. Također, prema istraživanju postoji i nedostatna suradnja s drugim stručnjacima u lokalnoj zajednici, kao što su lokalna uprava, dobrovoljna vatrogasna

društva i crkva. Također, primjećuje se da vrtići i čuvališta nedovoljno koriste resurse iz zajednice kako bi obogatili svoj pedagoški program. U skladu s pregledom relevantne literature, Bowlby (1969) ističe važnost obiteljske podrške i ljubavi za emocionalni razvoj djeteta, pružajući mu osjećaj sigurnosti i povjerenja. Istovremeno, zajednica pruža podršku i resurse koji obogaćuju djetetovo obrazovno iskustvo izvan obiteljskog okruženja. Primjećuje se da su čuvališta sve aktivnija u integraciji suvremenih tehnoloških alata u svom radu s djecom, što ukazuje na povećanu uporabu digitalnih resursa u pedagoškom okruženju. Također se ističe značajna promjena u pristupu čuvališta prema čitanju stručne literature s ciljem poticanja vlastitog profesionalnog razvoja.

Također, obje odgojno-obrazovne ustanove iz istraživanja teže surađuju s drugim stručnjacima u svrhu zajedničke procjene i planiranja podrške za djecu s teškoćama, no prema Vujičić (2010), na temelju vlastitog iskustva, introspekcije i suradnje s kolegama, odgojitelj može aktivno sudjelovati u generiranju novih ideja i praksi koje doprinose poboljšanju pedagoškog rada u odgojno-obrazovnom kontekstu. Na temelju rezultata provedenog istraživanja, naglasak se stavlja na činjenicu da obje odgojno-obrazovne institucije pokazuju nedostatan nivo ulaganja u stručna usavršavanja svojih djelatnika. Domović (2011) stavlja naglasak na ekspertnost kao neizostavan element odgojiteljske profesije jer je ta ekspertnost ključna za postizanje autonomije te se razvija tokom cijelog života pojedinca kroz konstantno usavršavanje koje vodi k profesionalnom razvoju.

Rezultati istraživanja jasno ukazuju na značajnu prisutnost poštovanja od strane djelatnika vrtića i čuvališta prema djeci, što se očituje u intenzivnom angažmanu u razumijevanju njihovih ideja. Djelatnici su istaknuti kao pokretači razvoja empatije unutar dječje zajednice, uspostavljajući dublje povezanosti među djecom i osnažujući osjećaj bliskosti i privrženosti prema svakom djetetu. Kroz igru i interakciju s vršnjacima, djeca stječu ključne socijalne vještine poput komunikacije, suradnje, dijeljenja i rješavanja konflikata. Prema Dodgeovim (1983) istraživanjima, ovi oblici interakcije potiču razvoj važnih aspekata socijalnih kompetencija kod djece, uključujući sposobnost empatije, razumijevanja tuđih osjećaja i uspješnog postavljanja granica u međuljudskim odnosima. Također, prema Brooker i Woodhead (2008), dijete svoj identitet gradi i oblikuje kroz svoje interakcije s drugom djecom, roditeljima, odgajateljima i sl.

Analizirajući rezultate aritmetičkih sredina temeljenih na standardima, primjećuje se značajna odstupanja u području praćenja, procjenjivanja i planiranja. Ovi podaci prikazuju da čuvališta u nešto većem obujmu primjenjuju raznolike pristupe procjeni u svakodnevnom radu,

uspješno prilagođavajući aktivnosti prema individualnim potrebama djece. Prilagodбом aktivnosti prema individualnim potrebama i interesima djece omogućava se efikasnije praćenje napretka svakog djeteta te potiče podršku njihovom jedinstvenom razvoju („Dobrobiti obrta za čuvanje djece“, bez dat.). Nadalje, primjećuje se sklonost ka sustavnom dokumentiranju kako bi se također pratio napredak svakog djeteta, a rezultati procjena se koriste kao temelj za daljnje planiranje i fleksibilno prilagođavanje djelatnosti.

S druge strane, najmanja odstupanja očituju se u području inkluzije, različitosti i demokratskih vrijednosti. Primjetno je da odgojitelji u vrtićima, s manjom razlikom, aktivnije promiču prihvaćanje različitosti među djecom, osiguravaju jednak pristup obrazovanju za svako dijete, koriste demokratske metode pri donošenju odluka, potiču uključivanje djece u procese donošenja odluka i potiču svako dijete da slobodno izrazi svoje stajalište. Prema istraživanju autora Santos i Susana (2018), inkluzivno predškolsko obrazovanje igra ključnu ulogu u poticanju razvoja djece, posebno onih s različitim sposobnostima. Ovaj pristup osigurava jednakost u učenju i sudjelovanju djece u različitim aktivnostima, te iskorištava raznolikost kao vrijedan resurs za poticanje razumijevanja i poštovanja različitih kultura i tradicija.

U zaključku, uloga odgojitelja u vrtićima i obrtima za čuvanje djece je kompleksna i važna. Mogućnosti i izazovi s kojima se suočavaju utječu na njihovu sposobnost pružanja kvalitetne skrbi i edukacije. Obrazovna priprema, radno iskustvo i stručno usavršavanje su ključni faktori koji oblikuju njihovu kompetenciju. Važno je kontinuirano podržavati i promicati stručni razvoj odgojitelja kako bi se osigurala najbolja moguća skrb i edukacija za našu djecu. Također, u zaključku ovog završnog i istraživačkog rada, važno je istaknuti neka od ključnih ograničenja koja su se iskazala tijekom provođenja istraživanja. Prvo i najvažnije, istraživanje je provedeno pod pritiskom vremena, što je značajno utjecalo na obujam i temeljitost prikupljenih podataka. Ovo ograničenje utječe na opsežnost analize te potencijalno ograničenje dubljeg istraživanja nekih aspekata teme. Drugo, mali uzorak ispitanika koji je sudjelovao u istraživanju također predstavlja ograničenje za općenitost rezultata. S obzirom na mali broj sudionika, generalizacija rezultata na širu populaciju također je relativno ograničena. Nadalje, činjenica da su sudionici anketirani diljem Hrvatske, a ne prema regijama, gradovima i slično, može utjecati na specifičnost rezultata. Raspodjela sudionika može biti neravnomjerna prema geografskim karakteristikama, što može ograničiti mogućnost donošenja preciznih zaključaka o regionalnim razlikama. Unatoč ovim ograničenjima, ovo istraživanje pruža vrijedan uvid u odabranu temu. Rezultati će poslužiti kao temelj za buduće istraživače da

prodube razumijevanje ovih aspekata s većim uzorkom, pravilnom regionalnom raspodjelom te različitim metodama prikupljanja podataka.

9. LITERATURA

- Bergen, D., Fromberg, D. P. (2006). Play and learning in early childhood education. Pearson.
- Bogunović, B., & Cvitić, V. (2014). Stručno usavršavanje odgojitelja u području ranog i predškolskog odgoja - značaj i problemi. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, LX (29), 31-45.
- Boller, K. (2005). Enhancing Teacher Quality: Professional Development and Teacher Evaluation in Illinois. Center for the Study of Education Policy.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and Loss: Vol. 1. Attachment. Basic Books.
- Brooker, L., & Woodhead, M. (2008). Developing positive identities: Diversity and young children. Save the Children UK
- Coughlin, P., K. Hansen, D. Heller, R. Kaufmann, J. Rothschild Stolberg i K. Burke-Walsh. 1997. Creating child centered classrooms: 3-5 year olds. Washington, D.C.: Children's Resources International.
- Cseh, M. (2017). Competency Model for Early Childhood Educators. *Journal of Social Sciences*, 3(5), 213-218.
- Denham, S.A. (1998). Emotional development in young children. Guilford Press.
- Dodge, K.A. (1983). Behavioral antecedents of peer social status. *Child Development*, 54(6), 1386-1399
- Domović, V. (2011). Učiteljska profesija i profesionalni identitet učitelja; U: V. Vizek Vidović (Ur.). *Učitelji i njihovi mentori*, str. 11-39, Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.
- Epstein, J. L. (2009). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76-86.
- Eraut, M. (1994.) *Developing Professional knowledge and Competence*, London: The Falmer Press
- Fan, X., Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Farrell, T., & Hobbs, M. (2010). Reflective Practice in ESL Teacher Development Groups: From Practices to Principles. *Bilingual Research Journal*, 24(3), 369-387.

- Fried, L., Jahnke, T., & Kaiser, G. (2017). Early childhood education and care in Germany. In *International perspectives on early childhood education and care* (pp. 49-62). Routledge.
- Harkness, S., Super, C. M. (1996). *Parents' cultural belief systems: Their origins, expressions, and consequences*. Guilford Press.
- Hawley, W. D. (2002). Transforming teacher professional development into student results. *Journal of Educational Policy*, 17(5), 613-616.
- Hirsh-Pasek, K., & Golinkoff, R. M. (2008). Action meets word: How children learn verbs. *Mind & Society*, 7(2), 149-169.
- Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 6. 7. 2023
- Jerković, I. (2014). Kvaliteta odnosa odgajateljica s djecom u predškolskim ustanovama. *Pedagoški istraživanja*, 11(2), 249-264.
- Kaur, G., & Lingam, G. (2019). Diversity in the classroom: A resource to improve multicultural education. *Early Child Development and Care*, 189(3), 1-14.
- Key competences for lifelong learning: A European reference framework. (2006). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Klarin, M. (2006). *Razvoj djece u socijalnom kontekstu*. Zagreb: Naklada Slap.
- Korthagen, F. A. J. (2004). In search of the essence of a good teacher: Towards a more holistic approach in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 20(1), 77-97.
- Mendeš, B. (2018). *Profesionalno obrazovanje odgojitelja predškolske djece*. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.
- Mihaljević Djigunović, J., Marinović Rončević, S., & Ljubin Golub, T. (2018). Challenges and opportunities for ECEC in Croatia. In *Global Perspectives on Play in Early Childhood* (pp. 33-50). Springer.
- MZOS. (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.
- Pianta, R. C., & Hamre, B. K. (2009). Conceptualization, measurement, and improvement of classroom processes: Standardized observation can leverage capacity. *Educational Researcher*, 38(2), 109-119

Pianta, R. C., & Walsh, D. J. (1996). High-quality care in family child care settings. *Applied Developmental Science*, 1(3), 130-141.

Potkonjak, N i Šimleša, P. (1989). *Pedagoška enciklopedija*. Beograd: Zavod za udžbenike i

Rimm-Kaufman, S. E., & Pianta, R. C. (2000). An ecological perspective on the transition to kindergarten: A theoretical framework to guide empirical. *School Psychology Review*, 29(3), 383-399

Rodgers, C. R., & Scott, K. H. (2008). 40 The development of the personal self and professional identity in learning to teach. Dostupno na: <https://www.academia.edu/> pristupljeno 14.7.2023.

Sahlberg, P. (2015). *Finnish lessons 2.0: What can the world learn from educational change in Finland?*. Teachers College Press.

Santos, D., & Susana, C. (2018). Inclusive education in preschool: Perspectives of educators. *International Journal of Inclusive Education*, 22(6), 609-625.

Seme Stojnović, I.; Hitrec, S. (2014). *Suvremeno vođenje u odgoju i obrazovanju*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga

Sheridan, S. M., & Edwards, C. P. (2009). Learning in context: The nature and import of learning environments. *Applied Developmental Science*, 13(4), 200-213.

Slunjski, E. (2012). Dijalog kao odgojna metoda u suvremenom vrtiću. *Pedagogijska istraživanja*, 9(1-2), 71-86

Slunjski, E. (2014). Suvremeni pristupi i metode u kontinuiranom profesionalnom razvoju odgojitelja. U: *Knjiga sažetaka - Znanstveno-stručni skup Suvremeni pristupi ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju*.

Smith, P. K., & Pelligrini, A. D. (2003). *The Nature of Play: Great Apes and Humans*. The Guilford Press

Stevanović, M. (2003). *Predškolska pedagogija*. Rijeka: Andromeda d.o.o.

Taguma, M., Litjens, I., & Makowiecki, K. (2012). *Quality matters in early childhood education and care: United Kingdom*. OECD Publishing.

Tankersley, D., Brajković, S., Handžar, S., Rimkiene, R., Sabaliauskiene, R., Trikić, Z., Vonta, T. (2012). *Teorija u praksi, priručnik za profesionalni razvoj odgojitelja*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

Tomlinson, C. A. (2003). Deciding to differentiate instruction in middle school: One school's journey. *Theory into Practice*, 42(2), 81-92.

Vandell, D. L., Shumow, L., Posner, J. K. (2003). After-school care and children's adjustment: A comparison of structured and unstructured environments. *Child Development*

Vujičić, M. (2010). Uloga odgajatelja u suvremenom vrtiću. *Andragoška spoznanja*, 16(1), 131-141.

Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Yu, Y., Ma, J. (2019). Implementing democratic education in preschool classrooms: Perspectives from Chinese teachers. *Early Child Development and Care*.

Internetski izvori

European Commission, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0014&from=EN> Pristupljeno 9.7.2023.

European Commission, <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/hr/national-education-systems/croatia/initial-education-teachers-working-early-childhood-and-school> Pristupljeno 1.8.2023.

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike [MROSP]. Dadilje. <https://mrosp.gov.hr/istaknute-teme/obitelj-i-socijalna-politika/obitelj-12037/dadilje-12047/12047> Pristupljeno: 12.7.2023.

National Center for Biotechnology Information, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2710846/> Pristupljeno 1.8.2023.

Izjava o izvornosti rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istog nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)